Анализ на ситуацията и оценка на стратегията в Община Долн баня, 2019 година

Доклад

Месец май 2019г.

1 Въведение

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна баня (2016 - 2020 г.) е приета от Общински съвет гр. Долна баня с Решение № 25, взето с протокол № 3 от 22.03.2016 г., актуализирана с Решение № 64, взето с протокол № 7 от 11.08.2016 г., Решение № 84, взето с протокол № 7 от 01.08.2017 г. и Решение № 106, взето с протокол № 10 от 19.10.2017 г.

Стратегията задава параметрите на социалните услуги, предоставяни на територията на община Долна баня. Създадена е в процес на партньорство между заинтересованите страни в общината (общинска администрация, дирекция ”Социално подпомагане”, Обществен съвет за сътрудничество и контрол на социалното подпомагане и социалните услуги, неправителствени организации и други).

Настоящият Анализ на ситуацията и оценка на стратегията в община Долна баня е разработена по зададени параметри от Областна администрация на Софийска област и обхваща дейности за периода от 2016 година до 2018 година.

Постоянният вътрешен мониторинг се осъществява с прякото участие на всички заинтересовани страни – общинска администрация, дирекция ”Социално подпомагане”, неправителствени организации и други. Докладът е продукт на ЕКМ и обобщава резултатите от проучването и оценката на потребностите от социални услуги, както и качественото им предоставяне. Настоящия доклад е разгледан и приет на заседание на Обществения съвет за сътрудничество и контрол на социалното подпомагане и социалните услуги към община Долна баня с Решение № 1 по Протокол № 2 от 07.05.2019 година.

Системата за мониторинг и оценка е ключов инструмент за развитие на политиките и програмите в сферата на социалните услуги в дългосрочен план. Чрез нея се подпомага процеса на реализация, корекция и актуализация на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна баня.

2 Методология

Проучването на ситуацията в община Долна баня е фокусирано върху нуждите от социални услуги, разглеждани в общия контекст на социално-икономическите проблеми, политиките и мерките за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в общината. Анкетните карти попълвани от социалните услуги, са инструмента за събиране на информация, която се обработва и систематизира. Това дава възможност да се направи сравнителен анализ между тенденциите, които се наблюдават в момента през 2019 г., с тенденциите от 2015 г., когато е изготвяна Стратегията.

Обхватът на темите на проучването включва широк кръг социално-икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на сектора социални услуги в общината като осигурени ресурси (финансови и човешки), достъп, капацитет и качество на наличните услуги.

Основната цел на анализа е събиране на обективни и достоверни емпирични данни, които да дадат актуална картина на общината за състоянието на социалните услуги и свързаните сектори - население, икономическо развитие, инфраструктура, трудова заетост, здравеопазване, образование и рискови групи. Определяне на степента на ефективност на ресурсите за предоставяне на социални услуги спрямо подкрепата на потребителите и тяхното социално включване, и заложените в законодателството критерии и стандарти.

Практическите ползи от анализа ще са ясната картина за социалните услугите и свързани сектори на територията на община Долна баня.

Времевата рамка на анализа обхваща периода от 2016 г. до 2018 г.

Използваните методи за проучване и анализ на ситуацията, са:

- Документално проучване на съществуващи анализи, доклади, стратегически документи, дългосрочни програми и планове за развитие на общината;
- Систематизиране и обобщаване на статистически данни, събрани от социалните услуги на територията на общината;
- Подготовка и набиране на информация - провеждане на работни срещи на екипа. Осигуряване на информация от официалните източници и набиране на количествена и качествена информация, чрез попълване на анкетни карти.
- Обработка и анализ – набраната първична информация е проверена за наличие на технически грешки или логически несъответствия, обработена, обобщена и анализирана;

При обработването на данните и анализа на ситуацията са прилагани количествени и качествени методи, сравнителен анализ на състоянието и тенденциите в свързаните сектори.

3 Описание на ситуацията в община Долна баня

3.1 Обща характеристика на Общината

Община Долна баня се намира в Югозападна България. Разположена е в живописната Долнобанска котловина, край десния бряг на река Марица. На юг се загражда от северните склонове на Рила планина, а на север опира в подножието на Септемврийски рид. Отстои на равни разстояния от София и Пловдив, южно от магистралата София – Пловдив – Свиленград. Населените места, са гр. Долна баня, който е и административен център и село Свети Спас. Релефът е полупланински с надморска височина 640 м.

Анализирайки промените настъпили в общината към 2019 г., в сравнение с изводите от 2015 година, виждаме повишаване на качеството на живот, намаляване на безработицата, развитие на социалните услуги и инфраструктурата. Общината се развива в посока повишаване на жизнения стандарт на населението.

3.2 Население – демографска характеристика

3.2.1 Тенденции в броя на населението

По данни на ГРАО – община Долна баня към 30.04.2019 г. населението на Община Долна баня по постоянен адрес е 4 842 души, а по настоящ – 4 801 души, разпределени в 2 населени места – град Долна баня и село Свети Спас.

Население по настоящ адрес през периода 2015 - 2019 г., източник ГРАО – община Долна баня

Таблица № 1

	2015 г.	**2016 г.**	**2017 г.**	**2018 г.**	**30.04.2019 г.**
Община Долна баня	4 878	4 880	4 842	4 825	4 801

Състоянието на демографските процеси е свързано с влиянието на множество фактори от икономическо, социално, здравно естество, както и засилени миграционни процеси.

Данните сочат, че населението намалява към 2019 година спрямо 2015 година в общината.

3.2.2 Ниво на раждаемост, естествен прираст, смъртност

Населението на община Долна баня намалява, а заедно с това репродуктивните и трудоспособните контингенти, което усложнява демографската и икономическа ситуация. Причините са големите загуби на човешки ресурси, поради миграция и емиграция. Демографските процеси в Общината налагат вземането на конкретни мерки при целенасоченото дългосрочно планиране, съобразено с прогнозите за броя на живеещите в Общината като цяло. Наблюдава се различна средна продължителност на живота.

3.2.3 Възрастова структура на населението

Население по постоянен адрес - възрастови групи – Таблица № 2

Групи възраст	Община Долна баня
0 г.	49
1-5 г.	220
5-15 г.	642
15-19 г.	224
20-29 г.	602
30-39 г.	664
40-49 г.	732
50-59 г.	653
60-69 г.	516
над 70 г.	540
Всичко	4 842

Анализът на данните показва, че общината се характеризира със застаряващо население, съществена част от което е с инвалидизиращи заболявания и медико-социални проблеми. Като се вземе в предвид това и продължаващата тенденция за застаряване на населението, може да се направи извод, че в следващите пет години контингентът на населението в предпенсионна и пенсионна възраст ще продължава да се увеличава. Като фактор за това може да се посочи и проявяващата се вътрешна миграция към по

– големите градове, и то предимно от по-младото население на възраст 18 – 35 години, търсещо възможност за по-добра реализация и препитание. Идентифицират се значителни социални проблеми в семействата, свързани с отглеждане и възпитание на деца със специфични потребности и възрастни лица и инвалиди, които не могат сами да задоволяват ежедневните си потребности. Наличието на значителен брой самотни възрастни с ниски доходи, обуславя необходимостта от разкриване на социални услуги, насочени към подкрепа на тази категория лица.

3.2.4 Етнически състав на населението

Етническата група на българските граждани от ромски произход в гр. Долна баня е значителна и броят й е около 33% от общия брой на населението. Официално не могат да бъдат преброени ромите в Долна баня, защото голяма част от тях се самоопределят като българи. Част от хората, които околното население назовава като „роми” или „цигани” се самоопределят като българи, което произтича от правото на преброяваното лице само да определи етническата си принадлежност или да не посочи такава.

Трябва да се има предвид, че извън преброяванията на населението, данни по етнически признак не се събират.

3.2.5 Движение на населението, миграционни процеси

Наблюдават се засилени миграционни процеси. Младите хора от напускат общината, дори и държавата в търсене на по-добро заплащане и по-успешна реализация.

Изводи: В края на разглеждания период тенденциите сред населението на община Долна баня не отбелязват промяна спрямо 2015 г. - застаряващо население, продължаваща тенденция към отрицателен естествен прираст.

3.3 Икономическо развитие на община Долна баня

3.3.1 Макро-икономически показатели

През последните години в общината започнаха процеси на оживление в икономическо отношение, създадоха се условия за навлизане на инвестиции и сега на територията на общината работят няколко фирми.

3.3.2 Състояние на инфраструктурата, транспортни връзки

Транспортната инфраструктура на община Долна баня е развита основно чрез автомобилни пътища.

Като свързаност на общината със съседните населени места, съществуващата пътна мрежа е добре развита, с оглед покриване на нуждите на населението и икономиката.

3.3.3 Доходи, заетост и безработица

Основен проблем съществуващ на територията на общината е безработицата, която в последните години намалява, но въпреки това е сложен въпрос, чиито отговор изисква разрешаване. Засегнати са големи маси от хора - тъй наречените "рискови групи". Причините за това са: образование, което не съответства на изискванията на трудовия пазар; трудно започване на първа работа; ниското заплащане, както и желанието на младите хора за емиграция и миграция след завършване на образованието си в търсене на по-добри условия на труд и успешна реализация. Включването на хората в заетост е предпоставка за тяхната интеграция в обществото и подобряване качеството им на живот.

Таблица № 3

Средно годишно регистрирани безработни лица, 2015 г.	870	44,47 %
Средно годишно регистрирани безработни лица, 2016 г.	777	39,70%
Средно годишно регистрирани безработни лица, 2017 г.	539	27,5%
Средно годишно регистрирани безработни лица, 2018 г.	377	19,3%
Регистрирани безработни лица, към 30 април 2019 г.	366	18,7%

Брой и относителен дял на някои групи безработни в неравностойно положение на пазара на труда към 30.04.2019 г.

Таблица № 4

Групи	Брой	%
Жени	188	9,6%
Младежи (до 29г.)	92	4,7%
продължително безработни	68	3,4%
с основно или по-ниско образование и без квалификация	132	6,7%
лица с намалена трудоспособност	4	0,2%
Безработни лица над 50 г. възраст	37	1,9%

Наблюдава се устойчива тенденция към намаление на равнището на безработица в общината (Таблица № 3). Сравнявайки 2015 г. и 2018 г. намалението на средно годишния брой безработни е 499 души, а на равнището на безработица с 25,17 процентни пункта – ясен знак за устойчива тенденция към стабилизиране на пазара на труда и намаляване на безработицата в региона в дългосрочен план.

Изводи: Наблюдава се устойчиво икономическо развитие на общината.

3.4 Здравеопазване

3.4.1 Здравен статус на населението

Демографските процеси, заболеваемостта и физическото развитие, са трите основни групи показатели за оценка на здравето на населението. Увеличаващата се група на възрастни над трудоспособна възраст, респективно увеличава потребността от гериатрична помощ. Ясно е, че подобна възрастова структура поражда множество допълнителни медико-социални, икономически, психологически и правни проблеми. Възрастните хора са носители на повече от едно хронични заболявания. Това значително променя и вида на здравните потребности и отправя определени изисквания към тяхното задоволяване. Структурата на заболеваемостта в областта е в посока завишаване на заболяванията от групите насърдечно-съдови, инфекциозни, онкологични, ендокринологични и психични заболявания.

3.4.2 Състояние на системата за медицинска помощ

Здравното обслужване в община Долна баня се осъществява от трима лични лекари с регистрирани индивидуални практики за медицинска помощ и договори с РЗОК; регистрирани са две специализирани медицински практики, които са с договор с РЗОК; три регистрирани индивидуални практики за дентална помощ, от които две, са с договор с РЗОК.

Спешната медицинска помощ се осъществява от филиала на гр. Самоков.

Община Долна баня осигурява равен достъп до здравни услуги на всички граждани живеещи на територията ѝ без ограничение на етническата им принадлежност. Наблюдава се повишаване на интереса на ромската общност към здравните теми и проблеми.

Могат да се изведат много добри практики, като **Беседа на тема- „Здравословно хранене”, отбелязване на "Международния ден за борба с туберкулозата", Световния ден за борба срещу СПИН, Месец октомври - световен месец за борба с рака на гърдата, Разясняване здравноосигурителните права и задължения, „Пренатална и постнатална грижа и семайно планиране»** и много други полезни кампании и беседи. Реализирането им се осъществява от Центъра за обществена подкрепа и здравния медиатор към общината, съвместно с общинска администрация.

Изводи: Създаването на нов Медицински център ще възстанови предоставянето на основни медицински услуги силно ограничени през последните години поради закриване след 2000 година на съществуващата здравна инфраструктура .

Демографската структура на населението в община Долна баня показва застаряване на населението. Именно то поражда нужда предоставяните здравни услуги да са в непосредствена близост до възрастните хора от общината.

3.5 Образование

3.5.1 Равнище на образованието и основни проблеми в община Долна баня

В община Долна баня има добре развита образователна структура и чрез политиката която провежда общината се създават условия за осигуряване на равен достъп до детска градина, предучилищна подготовка и качествено образование за всички деца и ученици.

3.5.2 Описание на мрежата на образованието в общината.

На територията ѝ съществуват 3 учебни заведения – СУ“Неофит Рилски”, Професионална гимназия ”Христо Ботев” и Детска градина “Юрий Гагарин”.

В ДГ „Юрий Гагарин” обхванатите деца са 210, в 8 групи. В СУ „Неофит Рилски” общия брой на учениците е 428, съответно от 1 до 4 клас – 176, от 5 до 7 клас – 137 и от 8 до 12 клас – 115, разпределени в 20 паралелки. В ПГ „Христо Ботев” учениците от 8 до 12 клас са 101 в дневна форма на обучение и 51 – вечерна форма на обучение, разпределени в 7 паралелки.

3.5.3 Анализ на проблемите в образованието на общинско ниво

Сравнявайки 2015 година с достигнатите до настоящия момент резултати откриваме повишен интерес от страна на ромските деца към образованието. Мотивирането чрез интерактивни методи на обучение и възпитание, чрез интегриране на нови технологии, както и чрез извличане на нравствени, естетически и трудови компоненти от етническия фолклор е предпоставка за тяхното активно включване в обучението.

Няма сегрегация относно учениците и децата в детската градина, както и не се води статистика за етническата им принадлежност. Получения резултат от изпълнените дейности влияе положително върху образователния статус на ромската общност, но процеса е труден и дълъг, затова е важно да се отбележи че община Долна баня работи активно в посока повишаване на знанията и уменията на децата от общността.

Няма данни за необхванати в училище, както и в предучилищно образование деца.

3.6 Жилищна среда и инфраструктура

Жилищните условия в общината се подобряват постепенно, но регулярно. Най-вече това се случва чрез участието на общината по програми и проекти. Улиците се асфалтират и се почистват деретата.

В града има обособени два квартала на уязвими етнически малцинства, където е необходимо доизграждане на инфраструктурата.

4 Анализ на групите в риск в община Долна баня

4.1 Фактори, които пораждат риск за различни групи от населението

В подхода за настоящия анализ е обърнато внимание на факторите, които пораждат риск за различните групи от населението на територията на община Долна баня, произтичащи главно от степента на благосъстоянието им. Прилагането на европейската социалната политика за повишаване на благосъстоянието на децата, семействата и индивидите до голяма степен зависи от усилията, които ще бъдат положени, за преодоляването на неблагоприятните условия на живот, в които се намират към момента различните групи в риск. Те могат да бъдат определени още като социални неравенства, произтичащи от нивото на бедност – най-общо, определени като липса на средства и ресурси за поддържане на такъв начин на живот, какъвто е възприет за нормален в съответната общност. Бедността, също така, се характеризира и с липсата на участие при вземането на решения в гражданския, социалния и културния живот, възпрепятства общуването и достъпа до услуги, а хората, живеещи в бедност са особено уязвими към последиците от природни бедствия и конфликти. Другият елемент е свързан с неравенството между половете – разглеждан през призмата на управление на общността, в нормативните системи и ресурсните програми. Неравенствата се разглеждат не само като произтичащи пряко от участието на пазара на труда, но и по повод достъпа до свободното време; неравенства, дължащи се на характеристики като етнос, раса, произход, неравенства, свързани със сегментирането на пазара на труда на „светла“ и „тъмна“ части, неравенства между града и селото и между различните региони. Последният аспект, който касае социалните неравенства е свързан с антидискриминационните нагласи между отделните членове на обществото. Тъй като отделните общества и социални групи имат различно материално благосъстояние и от там – сериозни диспропорции в качеството на живот и възпроизводство на индивидите. Съществуват обаче допустими и недопустими (т.е. отклоняващи се от нормите, обществено не приемливи) различия. За дискриминация обаче може да се говори, когато се наблюдава процес на системно третиране по различен от общоприетия (нормален) начин спрямо членовете на социалнодефинирани групи или групите като цяло. Най-често това са групи, различаващи се по тяхната раса, религия, етнически произход, социален пол. При първоначалния анализ на социо-демографската иикономическа картина на общината се очертават някои типични рискове за лица в неравностойно положение: неравностойна позиция на пазара на труда, живеещи в многодетство, трайна липса на собственост и доходи, противообществени прояви, рискове, засягащи децата. На основата на тези характеристики се обособяват няколко рискови групи. Повечето от тях имат социално-икономически корени.

4.2 Характеристика на рисковите групи

4.2.1.Рискови групи за деца:

- **Деца отглеждани в семейства в риск;**

Специфичен проблем на децата в семействата в риск е ниското качество на живот и влошеният социалнопсихологически климат в семействата. Помощите за безработни не могат да компенсират цялостния проблем на семействата в риск. Невъзможността за справяне със ситуацията е предпоставка за явление като: стрес, депресия, домашно насилие, разпадане на семействата, изоставяне на деца и др., които водят до редица други неблагоприятни последици.

- **Деца, жертва на насилие;**

Тази група деца може да се раздели на две подгрупи:

- Деца жертва на насилие в семейството;
- Деца жертва на насилие извън семейството.

Характерно за деца **жертви на насилие в семейството** е, че броят на жертвите вероятно е много по-голям, но оплакванията са малко, поради емоционални връзки и зависимостта на децата от родителите им.

В община Долна баня е изградена партньорска мрежа между институциите, относно постъпващите сигнали и прилагане на своевременни и адекватни мерки за закрила на децата.

- **Деца на улицата и с отклоняващо се поведение;**

Центъра за работа с деца на улицата е нова услуга в община Долна баня и предоставя комплекс от социални услуги, свързани с превенция на попадането на деца на улицата и отпадане от училище, социална рехабилитация и интеграция на деца, живеещи трайно или частично на улицата, чрез индивидуална работа с детето и неговото семейство, семейно консултиране и подкрепа, медицински и санитарно-хигиенни услуги, огрмотяване на децата, обучение в родителски умения.

Сред основните причините за извършване на асоциални прояви са криминогенна семейна среда, липсата на доходи в семействата и безработица, както и липсата на добро възпитание и осъществяване на достатъчен родителски контрол спрямо непълнолетните лица. Също така може да се посочи и влиянието от приятелското обкръжение.

В своята дейност Местната комисия залага на превенцията – организиране на кампании, обучения, празници с активното участие на подрастващите, за осмисляне на свободното им време; на работа в екип, съвместно с органите, имащи отношение към работата с деца и неправителствените организации.

- **Деца настанени в семейства на роднини и близки;**

Настаняването на деца при роднини и близки е една от формите на споделена грижа в рамките на разширеното семейство и намира широко приложение през последните години.

При тези деца е необходима подкрепа на хората, които са поели грижа за отглеждане на децата, вместо техните биологични родители. Проблемите се отнасят също до **потребностите на децата** да получават адекватни грижи и до **потребностите на родините и близките** да бъдат подкрепени при предоставяне на грижите за настанените при тях деца.

- **Деца с увреждания.**

Това е една сложна целева група, тъй като обединява деца с физически, умствени, психически и комплексни увреждания.

Достъпна помощ за тази целева група е паричното подпомагане по Закона за социалното подпомагане, Закона за личната помощ и Закона за интеграция на хората с увреждания, както и социалните услуги в общността, предлагани в община Долна баня.

Децата с увреждания на територията на община Долна баня – **Таблица № 5**

Група инвалидност	**Брой**
Със заболяване от 50% до 70,99%	12
Със заболяване от 71% до 89,99%	3
Със заболяване от 71% до 89,99% с ЧП	3
Със заболяване над 90% с ЧП	6
Общо	24

4.2.2. Рискови групи за лица с увреждане

Наличието на увреждане поражда сериозен риск от социално изключване, независимо от възрастта. Данните за лицата с увреждания са предоставени от Дирекция „Социално подпомагане" и отразяват броя на подпомаганите лица, основно по ЗИХУ. Общо за община Долна баня те са 559 лица (лица с физически увреждания 423 бр.; лица с умствени увреждания 17 бр.; лица с психични заболявания 51 и други заболявания 68 бр.). Тези данни включват сборна група от хора в трудоспособна възраст с увреждания и хора в над трудоспособна възраст, които вследствие на възрастта и заболяванията са придобили увреждания.

Лица с увреждане на територията на община Долна баня – **Таблица № 6**

Група	Брой
Със заболяване от 50% до 70,99%	139
Със заболяване от 71% до 89,99%	247
Със заболяване над 90%	92
Със заболяване над 90% с ЧП	81
Общо	559

- **Хора с повече от едно хронично заболяване;**

Част от хората с увреждания имат повече от едно заболяване, ниските доходи са причина за ограничаване на достъпа до лечение и съответно за хронично влошаване на здравословното състояние.

Поради това е особено важно да се съдейства на семействата с болни хора чрез различни форми на социални услуги за рехабилитация, възстановяване, укрепване на здравето, предоставяне на различни видове съдействие и консултации.

- **Самотно живеещи стари хора с увреждания;**

Необходимоста от подкрепа при поддържане на жилището – физическата невъзможност за извършване на ремонтни работи и поддръжка на жилището, липсата на средства за ремонт, това са наболели проблеми за всички хора с увреждания. Целта ни е с решаването им да се постигне по-добро интегриране на хората с увреждане в обществото ни.

- **Възрастни с психични заболявания;**

За тази рискова група община Долна баня е ракрила два Центъра за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с психични разстройства.

4.2.3. Рискови групи за възрастни хора в риск

- **Самотни стари хора, които живеят в домашна среда**

Животът на старите хора е изключително затруднен, основно поради липсата на достатъчно средства и затруднения достъп до здравеопазване, невъзможността или затрудненията с осъществяването на комунално-битовите дейности и най- вече социалната изолация. При предоставянето на социални услуги в общината, този проблем е поставен на първо място. Голям е броят на старите хора, които се нуждаят, но не са обхванати от социални услуги

- **Стари хора**

Остаряването е един процес и следователно не съществува точен момент, от който личността започва да остарява. В едно динамично променящо се общество, възрастните хора представляват важен ресурс и се превръщат в стабилна стойност за младите поколения. По-голяма част от тях се

самоиздържат и не са напълно зависими от обществото. Психологичната, социалната и културната роля на възрастните хора придобива ново, голямо значение за по-младите поколения. Възрастните хора играят важна роля при поддържането на връзката между поколенията, както в семейството, така и в обществото.

5 Състояние на мрежата от социални и интегрирани услуги в Общината

През периода 2015-2019 г. функциониращите социални услуги в общността и програмите за заетост на територията на Община Долна баня успешно реализират дейностите по превенция на риска от социално изключване. Разшири се мрежата от социални услуги насочени както към децата така и към техните родители, чрез Центъра за обществена подкрепа, Център за работа с деца на улицата и новоразкритите социални услуги Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания и Преходно жилище.

Двата Центъра за настаняване от семеентип за лица с психични увреждания осигурявт добро качество на живот и създават условия за пълноценно физическо, емоционално и познавателно развитие, както и социално включване на лицата в естествената за тях среда, чрез осигуряване на индивидуализирана грижа и подкрепа. Осигурена е денонощна грижа за настанените лица.

Услугите в общността за възрастни хора с увреждания и самотно живеещи стари хора на територията на Община Долна баня, са развити чрез ДСП и дейността „Личен асистент”. Дефицитът би се изразил най-вече ако липсва финансиране за осигуряване на индивидуална грижа за лицата и подпомагане за социалната им интеграция.

Наред с постигнатото, не можем да пренебрегнем факта, че все още продължават да съществуват проблеми касаещи всички приоритетни области на действие. За ефективното справяне е необходим всеобхватен подход, който включва реализиране на изпълнението по заложените дейности, чрез комплексни и дългосрочни мерки, късащи цялостния процес по интеграция и подкрепа относно нуждите на рисковите групи. Като инструмент за разрешаване на различни неблагоприятни ситуации, социалните услуги трябва да бъдат разнообразни и индивидуализирани, планирани и предоставени посредством интегриран подход.

5.1 Обобщена оценка на изпълнението на общинската стратегия (2016-2019)

5.1.1 Извършени дейности по мониторинг и оценка

Всяка година се изготвя мониторингов доклад, който е междинен преглед на заложените и изпълнените дейности по Стратегията за развитие на социалните услуги в община Долна баня (2016-2020). Той ни дава ясна картина

за необходимостта от актуализация на Стартегията, която община Долна баня е актуализитала три пъти. Във всяка от актуализациите е заложена услуга, която при изготвянето на междините доклади се е обособила като належаща.

5.1.2 Резултати от мониторинга и оценката

Мрежата от социални услуги в община Долна баня е добре развита. Деинституционализацията е факт, като и резидентната грижа. Обхванати са идентифицираните рискови групи, като някои от приоритетите са реализирани, а други са в процес на реализация.

5.2 Съответствие на мрежата от услуги спрямо актуалните потребности на рисковите групи

5.2.1 Характеристика на услугите по Направление 1: Развитие на услуги в общността за превенция на социалното изключване и изолация

Това приоритетно направление на общинската стратегия е за развиване на услуги по превенция на рискови фактори, ситуации, събития, които могат да водят до или да задълбочават социалната изолация и изключване. Тези услуги са максимално мобилни, за да могат да обхванат максимално голям брой ползватели. Услугите в това направление са насочени към подкрепа на семействата и индивидите за оставане в тяхната семейна и домашна среда, развитие на индивидуалните и общностни умения и ресурси, превенция на насилие, различни форми на насилие и експлоатация, превенция на противоправно поведение, социална маргинализация.

5.2.2 Специфични цели

Специфична цел 1.1. Разширяване на мрежата от социални услуги в общината за подкрепа и социална интеграция на уязвимите семейства и деца, за предоставяне на добра грижа за децата и индивидуално развитие.

Специфична цел 1.2. Създаване на нови социални услуги и увеличаване на капацитета на съществуващите услуги, които развиват и подкрепят форми на алтернативна семейна грижа.

Специфична цел 1.3. Разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на социалното включване на децата с увреждания.

Планираните мерки и дейности по тези специфични цели се изпълняват от ЦОП и ЦРДУ

- **Център за обществена подкрепа (ЦОП)**

Местоположение на услугата: Гр. Долна баня, ул. „Рилско шосе” №7. Финансирането е държавно делегирана дейност. Доставчик на социалната услуга е община Долна баня.

Целевата група, са деца от 3 до 18 години и техните семейства. Капацитетът на услугата е 40.

ЦОП продължава да работи по дейностите насочени към превенция на изоставянето, превенция на насилието и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, развиване на умения за самостоятелен живот, приемна грижа и осиновяване, превенция на отклоняващото се поведение.

Конкретните услуги, които продължават да се предоставят са: Психо-социално консултиране; Превантивна работа с деца; Подготовка в умения за самостоятелен живот и подкрепа за успешна социална интеграция и професионална реализация на деца и младежи; Пренатална и постнатална грижа и семейно планиране; Превенция на насилието; Обучение и подкрепа на осиновители; Приемна грижа; Професионално ориентиране и кариерно развитие; Социално - педагогическо консултиране на деца с поведенчески проблеми и техните семейства в помощ на училището; Трудотерапия;

- **Център за работа с деца на улицата (ЦРДУ)**

Местоположение на услугата: Гр. Долна баня, ул. „Търговска” №131. Теренът и сградата е собственост на община Долна баня. Финансирането е държавно делегирана дейност. Доставчик на социалната услуга е община Долна баня. Към 30.04.2019 година, ползвателите на услугата са 36 деца.

Основни ползватели на комплекса от услуги и грижи в ЦРДУ са деца на улицата, идентифицирани като неглижирани, за които е установена липса на родителска или друга заместваща я грижа и контрол. Те могат да бъдат деца, които:

- Пребивават на улицата епизодично или за различни периоди – сами, придружавани от възрастен и/или в неформални групи. Това са деца, които прекарват деня си на улицата, въвлечени са в различни най-тежки форми на труд, но вечер се прибират в дом.

- Живеят и работят на улицата – самостоятелно и/или в неформални групи. Това са деца, които изцяло са прекъснали своите връзки със семейната си среда и са развили устойчиви навици за “уличен начин на живот”.

- са избягали от дома си или специализирана институция, в която са били настанени;

- са необхванати от образователната система или отпаднали от нея деца в предучилищна и училищна възраст;

- скитат, упражняват различни тежки форми на детски труд и/или водят начин на живот, който създава условия на риск от увреждане на физическото, психическото, нравственото, интелектуалното или социалното им развитие;

- са жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно, унизително отношение или наказание в или извън семейството му;

- употребяват инхаланти и/или други упойващи вещества.

Дейностите, които се извършват в ЦРДУ, са:

Осигуряване на храна два пъти дневно; Осигуряване на облекло и обувки в зависимост от индивидуалните потребности, които са подходящи за сезона, съобразени с възрастта, пола и физическите му особености; Наблюдение и грижи за здравословното състояние и личната хигиена на детето; Насочване и стимулиране на ползвателите към грижи за личната хигиена и здравословен начин на живот; Оказване на долекарска помощ и съдейства на родителите/лицата, които се грижат за детето за оказването на необходимите грижи за здравето на детето; Стимулиране на редовното посещаване на учебно заведение и подпомага включването на детето в огрaмотителни и образователни дейности; Включване на децата в програми за придобиване на знания, развиване и поддържане на умения и навици за самостоятелен живот и интеграция в обществото; Психологическа подкрепа в съответствие с индивидуалните потребности на всяко дете; Включване в програми за стимулиране и развиване на индивидуалните интереси и заложби на децата. ЦРДУ предоставя възможности за отдих и организация на свободното време на децата; ЦРДУ има програми за консултиране и подкрепа на семействата на децата, посещаващи Центъра.

ЦРДУ извършва мобилна социална работа за идентифициране и локализиране на деца на улицата, предоставяне на изнесени услуги на децата и техните семейства и насочване към ЦРДУ.

Специфична цел 1.4. Разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на включването и реализация на лицата с увреждания.

Разкриването на Център за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ) осигурява за хората с увреждания необходимата медицинска и социална рехабилитация, здравни грижи, информация и консултации. Освен това, семействата и близките, които полагат грижи за хора с увреждания, ще получават в ЦСРИ специализирана подкрепа, информиране и консултиране (здравно, психологическо, социално, юридическо). Все още не е рзвита услугата като мобилна, но общината работи и по тази дейност.

Планирано е разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства. Към момента тази дейност се финансира от държавата. На територията на общината има 43 лични асистенти, които обгрижват 79 потребители. Спектърът на тези услуги обхваща ежедневни дейности вкъщи, като помощ при хранене, обслужване, помощ за излизане и придвижване, чрез предоставяне на дневни и почасови услуги в дома.

Специфична цел 1.5. Създаване на социални услуги за подкрепа на социалното включване и реализация на младежи, маргинализирани лица, групи, безработни и хора със зависимости.

Планираните услуги за превенция и подкрепа за преодоляване на последиците от рисково и зависимо поведение на младежи и възрастни се изпълнват от ЦОП.

В тази специфична цел беше заложено разкриването на два Центъра за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) за лица с психични разстройства. През 2016 година бяха разкрити ЦНСТ1 и ЦНСТ2 за лица с психични увреждания „Успение на Пресвета Богородица". Капацитета на двете услуги е по 15 лица, общо 3Опотребители. Основната цел на услугите е осигуряване качество на живот и създаване на условия за пълноценно физическо, емоционално и познавателно развитие, и социално включване на лицата в естествената за тях среда, чрез осигуряване на индивидуализирана грижа и подкрепа. Осигурена е денонощна грижа за настанените лица.

Целевата група включва лица с психични разстройства на възраст над 18 години.

Дейността по това направление, която не беше изпълнена е разработване и изпълнение на общински програми за изграждане на социални жилища. Причината за неизпълнението е финансова, но общината ще продължава да работи за изпълнението ѝ.

5.2.3 **Характеристика на услугите по Направление 2:** Деинституционализация и подобряване качеството на резидентната грижа

Специфична цел 2.1. Разработване на планове за закриване/трансформация на всички специализирани институции за деца и за възрастни хора с увреждания на територията на София област

Специфична цел 2.2. Настаняване на децата от ДДЛРГ„Констанца Ляпчева" в различни форми на семейна грижа.

Специфична цел 2.3. Създаване на нови социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда.

Специфична цел 2.4. Преструктуриране на ДДЛРГ „Констанца Ляпчева".

Заложените дейности по тези четири направления обхващат деинституционализацията на ДДЛРГ„Констанца Ляпчева". Изпълнявайки ги през 2018 година се разкриха Център за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) за деца без увреждания „К. Ляпчева" и Преходно жилище за деца.

- **Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания „К. Ляпчева"** е обслужващо звено със социално предназначение , което предоставя грижи и социални услуги по отглеждане и възпитание на деца от 7 до 16год., ако учат може и до завършване. ЦНСТ за деца без увреждания, създава условия за осигуряване на образованието на децата по време на престоя им институцията. Капацитета на услугата е 12 деца.

- **Преходно жилище** за деца е обслужващо звено със социално предназначение , което предоставя грижи и социални услуги по отглеждане и възпитание на деца от 16 до 18год., ако учат може и до завършване, но не повече от 20г. Преходно жилище за деца създава условия за осигуряване на образованието на децата по време на престоя им институцията. Капацитета на услугата е 8 младежи.

Специфична цел 2.5. Подпомагане на социалната интеграция на младежите, напускащи специализирани институции.

Деиноста по това направление се изпълнява от ЦОП.

Специфична цел 2.6. Разкриване на социални услуги от резидентен тип със среда, близка до домашната, за лица с увреждания и стари хора.

По тази специфична цел има планирано разкриване на Център за настаняване от семеен тип за възрастни хора с деменция, което не е изпълнено.

Друга планирана услуга по която общината работи е Центъра за настаняване от семеен тип за стари хора.

5.2.4 **Характеристика на услугите по Направление 3:** Развитие на социални услуги в общността за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение.

Специфична цел 3.1. Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания и стари хора в семейна среда

Освен по горе разгледаната услуга „Личен асистент", в тази специфична цел е планирано и предоставянето на топъл обяд. Това е услуга, която се предоставя на 150 потребители и включва предоставянето на безплатен топъл обяд. Финасира се Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане, фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица

Специфична цел 3.2. Да се осигури достъп до развитие за етническите общности в неравностойно положение и уязвими групи.

Специфична цел 3.3 Да се създадат условия за реинтеграция на рискови общности, индивиди и уязвими групи с рисково и зависимо поведение.

По тези цели работят ЦОП и здравните медиатори на територията на общината. Изпълняват се всички заложени програми.

5.2.5. **Наличие и характеристика на общи мерки и политики за социално включване и социално подпомагане на уязвимите и нуждаещи се лица в общината.**

- **Домашен социален патронаж /ДСП/**

На територията на общината има разкрит 1 брой Домашен социален патронаж, както следва: Домашен социален патронаж /ДСП/ - гр. Долна баня - капацитет 50 места, Услугата е насочена към обслужване на възрастни хора и хора с увреждания срещу заплащане на такса. Представлява комплекс от социални услуги, предоставяни по домовете, свързани с доставка на храна, поддържане на хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателите, съдействие за снабдяване с необходимите технически и помощни средства при ползватели с увреждания, битови услуги и други.

- **Клуб на инвалида**

Създаден е 2004 г. и е наречен „Венетица”. В началото клубът е имал 120 члена. Сега са над 250. Основната цел на клуба е : Отстояване на правото на защита на хората с увреждания в община Долна баня и тяхното интегриране в обществото в съответствие с изискванията на нормативната уредба в република България.

- **Клуб на пенсионера**

Клубът на пенсионера се казва „Надежда” и е създаден през 2010 г. Има 200 члена и е форма на социална интеграция. В клуба се организират социални контакти и възможности за активен живот на пенсионерите. Тази форма на социална интеграция е все по-предпочитана от целевата група лица, за която е предназначена.

6 Оценка на ресурсите за развитие на социални услуги в община Долна баня

6.1.Финансов анализ на дейностите в общината.

6.1.1.Финансово-счетоводен анализ на социалните дейности в общината.

Основен източник на финансиране издръжката на социалните услуги в анализирания период е републиканският бюджет. Местните източници главно ще се насочват към поддържането и развитието на домашния социален патронаж, другите местни услуги, както и предоставянето на услугата „социален асистент”.

6.2.Анализ на капацитета за управление и предоставяне на качествени и ефективни социални услуги.

6.2.1. Сравнителна таблица за броя на персонала преди стартирането (2015) и в хода на изпълнението на стратегията (2016– 2020 г.)

Вид на услугата	**Към 31.12.2015 година**		**Към 30.04.2019 година**	
	Общ капацитет на услугата	Зает персонал	Общ капацитет на услугата	Зает персонал

Услуги в общността				
Център за обществена подкрепа	40	8	40	7
Център за работа с деца на улицата	30	13	30	14
Социален асистент		2		2
Център за почасово предоставяне на услуги за социално включване в общността или в домашна среда	55	31		
Личен асистент	24	21	79	43
общо	*149*	***75***	***149***	***66***
Специализирани институции				
ДДЛРГ – гр. Долна баня	40	14,5	0	0
общо	*40*	***14,5***	***0***	***0***
Други резидентни услуги				
ЦНСТ1 за лица с психични разстройства	0	0	15	13
ЦНСТ2 за лица с психични разстройства	0	0	15	11
ЦНСТ за деца без увреждания	0	0	12	9
Преходно жилище	0	0	8	6
ЦСРИ	0	0	29	8
общо	*0*	***0***	***120***	***47***
Други общински услуги и социални дейности				
Домашен социален патронаж	63	6	36	7
Топъл обяд			150	
общо	63	***6***	***36***	***7***
Общо – за всички услуги	**252**	**95,5**	**455**	**120**

6.2.3. Супервизия един път месечно, при необходимост и извънредно, консултаций с психолози, детски психиатри, обществени възпитатели.

6.3. Механизми на партньорството

6.3.1. Съществува ефективно взаимодействие между общинска администрация, ДСП и НПО;

Важна роля в изпълнението на стратегията играят НПО, като допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията, като представители на гражданското общество и групите в риск в община Долна баня. Гражданските организации предоставят социални, здравни и образователни услуги на територията на общината и областта за хора в риск. Съвместно с общината, ДСП и гражданите, НПО разработват интегрирани политики и мерки за социално включване. Участват в инициирането и

изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общината и/или водещи организации за проектите. Подпомагат училищата, ЦОП и СИ при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисково поведение и зависимости.

НПО участват в актуализирането на Стратегията, в изготвянето на годишен план за действие и в осъществяването на мониторинг и оценка на изпълнението й като подпомагат събирането на данни и оценката на потребностите на крайните потребители.

6.3.2. Развитието на партньорството между общини и сектори, изграждането на мрежи на местно ниво, способства за съчетаването на наличните и потенциалните ресурси, допълването и съгласуването на дейностите на ангажираните институции от различните сектори с фокус потребителите на услуги, уязвимите общности и групи.

6.3.3. Междуобщинските социални услуги, обхващащи потребители от повече от 1 община:

6.3.3.1. ЦОП – предоставя социални услуги и на община Костенец

6.3.3.2.ЦРДУ – предоставя социални услуги и на община Ихтиман, подписан договор за междуобщинско сътрудничество.

7 Заключения и препоръки

7.1.Основни изводи от ситуационния анализ и оценката на потребностите

Социалната политика на Община Долна баня е насочена към развиването на модерна, ефективна система от социални услуги, които поставят в своя център ползвателя, отговарят на нуждите на общността, осигуряват равен достъп и непрекъснато подобряват своето качество. Спазени са принципите и ценностите при планирането и предоставянето на социални услуги:

- Съответствие на социалните услуги с международните документи относно човешките права.
- Обществена солидарност и толерантност към всички социални групи.
- Ефективност и ефикасност на социалните услуги и партньорствата.
- Равен достъп до услуги за всички, живеещи на територията на Общината
- Създаване на гъвкави и мобилни услуги, съобразени с конкретните нужди и потребности на потребителите.
- Приоритетно развитие на услугите в общността.
- Предоставяне на възможност за участие на потребителите в процеса на планиране и потребление на услугите.

- Ефективност и прозрачност при усвояването на финансовите средства

Общината разполага с необходимия сграден фонд – общинска собственост, който е необходим да се използва за заложеното разкриване на социални услуги.

7.2.Изводи за наличните социални услуги

Община Долна баня отговаря за цялостното изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги на своята територия.

Местната власт разработва и изпълнява интегрирани политики за развитие на хората в риск на територията на община Долна баня, като комбинира ресурсите и координира дейности в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водена от интересите и нуждите на групите и хората в риск. Общината е доставчик на социални услуги. Общината развива интегрирани политики в подкрепа на децата в риск, хората с увреждания и старите хора. Осъществява годишен мониторинг и оценка на изпълнението на Стратегията, както и оценка на нуждите на групите в риск.

Предлагани социални услуги в общината, към настоящия момент:

- Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания „Констанца Ляпчева";
- Преходно жилище
- Два Центъра за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с психични разстройства"Успение на пресвета Богородица";
- Център за социална рехабилитация и интеграция;
- Домашен социален патронаж;
- Топъл обяд по Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане, фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, операция тип 3: „Осигуряване на топъл обяд" BG05FMOP001-03.02 "Осигуряване на топъл обяд-2020";
- Център за обществена подкрепа;
- Център за работа с деца на улицата;
- Осигуряване на заетост чрез Национална програма „Заетост и обучение на хора с трайни увреждания" и „Помощ за пенсиониране";
- Осигуряване на заетост чрез Проект „Работа" и Проект „Обучение и заетост" на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси";
- Предлагане на социалната услугата „Личен асистент" финансирана, чрез Чл.19 от ПМС № 344/2018 г.;

Услугите, са достъпни за всички желаещи и имащи право да ги ползват.

7.3. Препоръки

- Да бъде използван интегриран подход при решаването на проблемите на целевите рискови групи.
- Максимален достъп до услуги, чрез мобилност на услугите.
- Осигуряване на възможности за непрекъснато обучение, обмяна на опит и добри практики, с цел развитие на капацитета на екипите, ангажирани с управлението на социалните услуги, които да повишават компетентността на служителите за оказване на съдействие при: изследване на потребностите, планиране на вида и обхвата на услуги по превенция на рисковите фактори и услуги за целевите групи в риск; реформиране и преструктуриране или закриване на съществуващи социални услуги, в съответствие с приоритетите и набелязаните мерки; финансово планиране и ефективно управление на ресурсите; познаване и прилагане на съществуващата нормативната уредба и добрите практики за администриране и управление на социални услуги в България.
- Необходимо е разнообразяване на социалните услуги и развиване на нови и гъвкави, алтернативни услуги, които да съответстват на спецификата на потребностите на рисковите групи в общината.
- Друг приоритет трябва да бъде продължаващото развитие на мерки за превенция и услуги за подкрепа на семействата с деца в риск, поради бедност, безработица, лоши битови условия на семействата.
- Да се предвидят целенасочени мерки за преодоляване на липсата на персонал и/или неговата недостатъчна квалификация, без което е трудно осъществимо развитието на необходимите социални услуги.
- Необходимо е изграждането на механизми на между секторно партньорство между институциите за използване на техните ресурси в подкрепа на семействата при преодоляване на бедността и социалната изолация.

Настоящият Анализ на ситуацията и оценка на Стратегията за развитие на социалните услуги на община Долна баня за периода 2016-2018 година е приет с Решение №52 взето с Протокол №6 от редовно заседание на Общински съвет град Долна баня, проведено на 10.06.2019 година.